

ခေတ်ပြိုင်တည်ရှိမှု သမိုင်း (၁၈၄၈ မှ ယနေ့ခေတ်)

ခေတ်ပြိုင် ခေတ်ကာလများတွင် ခရစ်ယာန် အသင်းတော်၏ သမိုင်းကို ၁၈၄၈ ခု တော်လှန်ရေးမှ ယနေ့ခေတ်ထိ ကာလကို သတ်မှတ်ပေးသည်။

ရုရှအင်ပါယာအတွင်းမှ ရုရှ အော်သိုဒေါ့ အသင်းတော်

မော်စကို ကရင်မလင်မှ အသင်းတော်၏ ပုံ

ရုရှ အော်သိုဒေါ့ အသင်းတော်သည် ရုရှအင်ပါယာအတွင်းတွင် အထူးအခွင့်ရ နေရာ၌ ရှိခဲ့ပေသည်။ အော် သိုဒေါ့ဝါဒ၊ သက်ဦးဆံပိုင်ဝါဒနှင့် လူသားအကျိုးပြုဝါဒ **Orthodoxy, Autocracy, and Populism** ဟု နောက်ပိုင်း ရုရှအင်ပါယာတွင် ဆောင်ပုဒ်အဖြစ်ပင် ဖော်ပြလျက်ရှိပေသည်။ ၁၈ ရာစု ပီတာ၏ အသင်းတော် ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းအားဖြင့် အသင်းတော် သည် ဇာဘုရား၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်၌ ရှိနေခဲ့ပေသည်။ ၎င်း၏ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ထည်မှာ အမြင့်မြတ်ဆုံးသော သံဃာစု ဖြစ်၍၊ ဇာဘုရင်က သူကိုယ်တိုင် ဘိသိက်သွန်း တရားဝင် ခန့်အပ်ပေးသည်။

အသင်းတော်သည် အမျိုးမျိုးသော ရပ်စီပီကေးရှင်း **russification** ဝါဒဖြန့်ချိရေးများ၌ ပါဝင်ခဲ့၍၊ ဂျူးဆန့်ကျင် ရေး အစီအစဉ်၌ ပါဝင် ပတ်သက်ခဲ့သည်ဟု စွပ်စွဲခံရပေသည်။ ဆီးမိုက် ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် ဂျူးဆန့်ကျင်ရေး အစီအစဉ်များတွင် အသင်းတော် အနေဖြင့် တိုက်ရိုက်ပါဝင် ပတ်သက်ခဲ့ကြောင်း အထောက်အထားများ မတွေ့ ရချေ။ များစွာသော ရုရှ အော်သိုဒေါ့ ဘုန်းတော်ကြီးများနှင့် သဘာရင့် ဝါစဉ်ကြီးသူများက ဂျူးတို့အား နှိပ်စက် ညှဉ်းပန်းမှုကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ခုခံခဲ့၍၊ ထိုကိစ္စအား အနည်းဆုံးအနေဖြင့် ၁၉ ရာစု၏ ဒုတိယ ထက်ဝက်ပိုင်းတွင် တွေ့ရပေသည်။ အသင်းတော်အနေဖြင့် ဂျူး ဘာသာဝင်တို့အား ထိုသို့ ပြုမူမှု တရားဝင်အားဖြင့်လည်း မရှိခဲ့ချေ။

အသင်းတော်သည် ကျေးလက်တောသားများ အပေါ်၌ အခွန်ကောက်ခံရန် ခွင့်ပြုခဲ့ပေသည်။

အသင်းတော်အား ဇာဘုရင်၏လူများကဲ့သို့ပင် ဘော်ချီဗစ်နှင့် အခြားသော ရုရှတော်လှန်ရေး သမားများက ရန်သူအဖြစ် ရှုမြင်သတ်မှတ်ခြင်းကို ခံရပေသည်။

ဆိုဗီယက် ယူနီယံအတွင်းမှ ရုရှ အော်သိုဒေါ့ အသင်းတော်

ရုရှ အော်သိုဒေါ့ အသင်းတော်သည် အောက်တိုဘာတော်လှန်ရေးပြီးနောက်၊ ပြည်တွင်းစစ်တွင် တပ်ဖြူတော် နှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပေသည်။ ဤအချင်းအရာကြောင့် နောက်ပိုင်းတွင် ဘော်ချီဗစ်များ၏ မလိုမုန်းထားမှု ကို ခံခဲ့ရပေသည်။ လီနင်၏ ကွန်မြူနစ် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့သည် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စများတွင် ကြားနေဝါဒ မတည်ရှိ နိုင်သောကြောင့် ၎င်းအနေဖြင့်

အသင်းတော်အား ကရုဏာမဲ့ကြောင်း ပြသရမည် ဖြစ်သည်။ လီနင်၏ ပစ္စည်းမဲ့ လူတန်းစား အသိုင်းအဝိုင်းတွင် အသင်း တော်အတွက် နေရာဟူ၍ မရှိချေ။

အောက်တိုဘာတော်လှန်ရေး မတိုင်မှီနှင့် ပြီးနောက် ၁၉၁၇ နိုဝင်ဘာ ၇ ရက် (ပြက္ခဒိန်ဟောင်း အရ အောက်တို ဘာ ၁၂ ရက်)တွင် ဆိုဗီယက် ယူနီယံအတွင်း ကွန်မြူနစ် အုပ်ချုပ်မှုအောက် ကမ္ဘာတစ်ခုလုံး ညီညွတ်ကြရန် လှုပ်ရှားမှု တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ထိုလှုပ်ရှားမှုတွင် ဥရောပ အရှေ့ပိုင်း ဘော်လကန်ဒေသ တိုင်းပြည်များ ပါဝင်ခဲ့ ပေသည်။ အချို့သော ဆလစ် တိုင်းပြည်များသည် သူတို့၏ တိုင်းရင်းသား အသင်းတော်များနှင့် တိုင်းရင်းသား ရိုးရာအမွေများမှာ ခိုင်မာစွာ ချည် နှောင်ပြီးသား ဖြစ်၍၊ သူတို့လူထုရော အသင်းတော်များပါ အားလုံးသည် ဆိုဗီယက်၏ ပစ်မှတ်များ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ဘာသာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဆိုဗီယက်၏ တရားဝင် ရပ်တည်မှုမှာ “ဘာသာရေးလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် သီးခံနားလည်ပေးခြင်း” ဟု ဖြစ်သော်လည်း၊ နိုင်ငံတော်သည် သိပ္ပံနည်းကျ အမှန်တရားကိုသာ လက်ခံစေသည့် ဘုရားမဲ့ဝါဒကို ထူထောင်ခဲ့ပေသည်။ ဘုရားမဲ့ဝါဒအား ဝေဖန်ခြင်းအား ပြင်းပြင်းထန်ထန် တားမြစ်ထားပြီး တခါတရံ ထောင်ဒဏ်ခံရခြင်းပင် ရှိပေသည်။

ဆိုဗီယက် ယူနီယံသည် မျှတသော အယူအဆ အတွေးအခေါ်နှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အထွင်အထိပ်ရှိသော ရှေးဦး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ထိုအရာများ အဆုံးသတ်စေရန်၊ ကွန်မြူနစ်အစိုးရသည် အသင်းတော်၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ပြည်သူပိုင် သိမ်းခြင်း၊ ဘာသာတရားအား သရော်လှောင်ပြောင်ခြင်း၊ ယုံကြည်သူများအား အနှောင့်အယှက်ပေးခြင်း၊ စာသင်ကျောင်းများတွင် ဘုရားမဲ့ဝါဒအား ဟောပြောဖြန့်ချိခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပေသည်။ ဘာသာတရားအပေါ်၌ အရေး ယူမှုများရှိသော်လည်း၊ နိုင်ငံတော်၏ အကျိုးအတွက် စည်းလုံးညီညွတ်မှု အ ကောင်းဆုံးသော ဘာသာတရားများကို တရားမဝင် ကြေငြာခြင်း မရှိခဲ့ချေ။ အော်သိုဒေါ့ ဘုန်းကြီးများနှင့် ယုံ ကြည်သူများအား အရေးယူနည်း အချို့မှာ ကွပ်မျက်ခြင်း၊ နှိပ်စက်ခြင်း၊ ထောင်သွင်း အကျဉ်းချခြင်း၊ ရဲဘက်သို့ ပို့ခြင်း၊ စိတ္တဇဆေးရုံသို့ ပို့ခြင်းများပင် ဖြစ်၏။ အကျိုးဆက်ကြောင့် အသင်းတော်အား ညှဉ်းပန်းခံရသော၊ အာဇာနည် အသင်းတော်ဟု ပြောင်းလဲ ဖြစ်တည်လာခဲ့၏။ ဘော်ရီဗစ်တော်လှန်ရေးပြီး ပထမ ၅ နှစ်တွင် သင်းအုပ်ဆရာတော် ၂၈ ပါးနှင့် ဘုန်းတော်ကြီး ၁၂၀၀ ကွပ်မျက်ခံခဲ့ရ၏။

ကယ်တင်ရှင် ခရစ်တော် (ကက်သဒယ် မော်စကို) ပြန်လည် တည်ဆောက်ပြီးပုံ

၁၉၂၀နှင့် ၁၉၃၀ ဘာသာရေး ဆန့်ကျင်မှု လှုံ့ဆော်ခြင်း၏ အဓိက ပစ်မှတ်မှာ ယုံကြည်သို့ လူဦးရေ အများဆုံး ဖြစ်သော ရုရှ အော်သိုဒေါ့ အသင်းတော်ပင် ဖြစ်၏။ ၎င်း၏ အားလုံးနီးပါးသော ဘုန်းတော်ကြီးများနှင့် ယုံကြည် သူများမှာ ပစ်သတ်ခံရခြင်း သို့မဟုတ် ရဲဘက်စခန်းသို့ အပို့ခံရခြင်းများ ဖြစ်ခဲ့၏။ ဘာသာရေး အယူအဆ ဆိုင်ရာ ကျောင်းများအား အပိတ်ခံရ၏။ အသင်းတော်၏ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများကို တားမြစ်ခံရ၏။ ၁၉၂၇ မှ ၁၉၄၀ ခုနှစ်အတွင်း ရုရှအသင်းတော် ဘုရားကျောင်းပေါင်း ၂၉၅၈၄မှ ၅၀၀ အောက်သို့ လျော့ကျခဲ့ရ၏။ ထို ၁၉၂၇ မှ ၁၉၄၀ ခုနှစ်အတွင်း အော်သိုဒေါ့ ဘုန်းကြီး ၁၃၀၀၀၀ အဖမ်းခံရ၏။

၎င်းမှ ၉၅၀၀၀ မှာ သေဒဏ်ပေးခံရ၏။ ဇာသာ ဖလိုရင်စကီမှာ ဤ အာဇာနည် အသစ်များ စာရင်းတွင် တစ်ပါး အပါအဝင်ဖြစ်၏။

၁၉၄၁ ခုနှစ် နာဇီဂျာမဏီမှ ဆိုဗီယက်ယူနီယံအား တိုက်ခိုက်ပြီးနောက်၊ ဂျူးဇင် စတာလင်သည် စစ်ပွဲအတွက် မျိုးချစ်များ စုဆောင်းပေးရန် ရုရှ အော်သိုဒေါ့ အသင်းတော်အား ပြန်လည် ရှင်သန်ခွင့်ပေးခဲ့၏။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် ရုရှ အော်သိုဒေါ့ အသင်းတော် ဘုရားကျောင်းပေါင်း ၂၂၀၀၀ သည် ပြန်လည် ရှင်သန်လာခဲ့၏။ သို့သော် ၁၉၅၉ ခုနှစ်တွင် နီကီတာ ကရုချက်သည် သူ၏ ပွဲဦးထွက် ဝါဒဖြန့်ချိမှု အနေဖြင့် အသင်းတော်အား ဆန့်ကျင်၍၊ ဘုရားကျောင်းပေါင်း ၁၂၀၀၀ ကို အဓမ္မပိတ်ပင် ပစ်ခဲ့၏။ ၁၉၈၅ ခုနှစ်တွင် ဘုရားကျောင်းပေါင်း ၇၀၀၀ အောက် တွင်သာ ရှိခဲ့၍၊ အသင်းတော်၏ ဝါစဉ်ကိုယ်ထည် ဘုန်းကြီးများမှာ ထောင်ချခံရခြင်း၊ သို့မဟုတ် အဓမ္မ ထုတ် ပယ်ခံရခြင်းတို့ ဖြစ်ခဲ့၏။ သူတို့၏နေရာများတွင် လက်ပါး ဘုန်းတော်ကြီးများကို အစားထိုးခဲ့၍ သူတို့မှ အများစု သည် ကေဂျီဘီနှင့် ချည်နှောင်လျက် ရှိပေ၏။

ဆိုဗီယက် ယူနီယံအတွင်းတွင်၊ အသင်းတော်များအား ဖျက်သိမ်းခြင်းနှင့် အဆင့်ဆင့် စနစ်တကျ ပိတ်ပစ်မှုများ မှာ ယခင်က အသင်းတော်မှ လုပ်ဆောင်သည့် အလှူဒါနအား ဖြန့်ဖြူးခြင်း၊ လူမှုဖူလုံရေးလုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံ တော်မှ လက်လွှဲယူလိုက်ခြင်း တို့ ဖြစ်ပေသည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပစ္စည်းအားလုံးနှင့် အသင်းတော်ပိုင်များကို ပြည်သူ လူထု သုံးရန် ပြည်သူပိုင် သိမ်းလိုက်ပေသည်။ အစိုးရသည် ဘုရားကျောင်းများအား သုံးခွင့်ပြုထားသည်ဟု ပြယုဂ်အဖြစ် နေရာအနည်းငယ်အား ဝတ်ပြုဆုတောင်းနိုင်ရန် ခွင့်ပြုပေးထားသော်လည်း နိုင်ငံတော်ပိုင်ဟု သတ်မှတ် ထားပေသည်။ နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် အထွေထွေ ပညာရေးအတွက် ရံပုံငွေတောင့်တင်းလာသော အခါ၊ အသင်းတော်၏ ပညာရေးဝန်ဆောင်ခွင့်၊ ကလေးများ အတွက် လက်မှုပညာများ သင်ကြားခွင့် ကျောင်း များကို ခွင့်မပြုတော့ချေ။ အရွယ်ရောက်သူများ အတွက်သာ ဘုရား ကျောင်းနှင့် ဆက်စပ်သော အလုပ်များကို လုပ်ကိုင်နိုင်သည့် လေ့ကျင့်သင်တန်းများကိုသာ ခွင့်ပြုထားပေသည်။ ဘုန်းကြီးရဟန်း လူတန်းစား၊ ဘာသာရေး ကျောင်း၊ လေ့လာရေး အုပ်စု၊ တနင်္ဂနွေ ကျောင်း၊ ဘာသာရေး ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း အားလုံးသည် တရားမဝင် သို့မဟုတ် တားမြစ်ထားခြင်းကို ခံရပေသည်။ ဤနှိပ်ကွပ်မှုများမှာ စတာလင် ကွယ်လွန်ပြီး ၁၉၉၁ ခု ဆိုဗီယက် ယူနီယံ ပြိုကွဲချိန်အထိ ဆက်လက်ရှိနေခဲ့ပေသည်။ ဆိုဗီယက် ယူနီယံ ပြိုကွဲပြီးနောက်တွင် ဘုရားမဲ့ဝါဒ တံပိုးအောက်မှ သူတော်စင် (ခရစ်ဘုန်းကြီးရေးမှ ဘွဲ့) များအဖြစ် များစွာသော အာဇာနည် အသစ်များကို ထည့်သွင်းလျက် ရှိပေသည်။

ဖက်ဆစ်ဝါဒ

ဖက်ဆစ်ဝါဒသည် ၂၀ ရာစု ဥရောပတွင် နိုင်ငံရေး အုပ်ချုပ်သူ အစိုးရများနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်ခဲ့၍၊ အထူးသဖြင့် ဟစ်တလာ၏ နာဇီဂျာမဏီ၊ မူဆိုလိုနီ၏ ဒီတလီနှင့် ဖရန်ကို၏ စပိန်နိုင်ငံတို့ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။

နာဇီဝါဒ

နာဇီဝါဒအတွင်း ခရစ်ယာန်ဘာသာ၏ အခြေအနေမှာ အလွန်တရာ ရှုပ်ထွေးပွေလီလှပေသည်။

မှတ်လောက်သော မှတ်တမ်းများမှာ သမိုင်းဆရာ ဒီရီခ် ဟုမ်း က “အမျိုးသား ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ (နာဇီဝါဒ)၏ လှည့်စားမှုကို ကာသိုလစ်များမှာ ပရိုတက်စတင့်များထက် ပိုမို၍ ခုခံခဲ့ရသည်မှာ သံသယ ဖြစ်ဘွယ်မရှိချေ။” ဟု ရေးသားခဲ့ပေသည်။ ပုပ်ရဟန်း ပိုင်းယာ့စ် (၁၁) က မက် ဘရင်နန်ဒါ ဆော့ဂျီ တွင် ကြေငြာထုတ်ထားသည်မှာ ဤ ဖက်ဆစ် အစိုးရသည် ပုန်းကွယ်ထားသော ရှေးဟောင်းလူရိုင်း ရိုးရာ စိတ်ဆန္ဒရှိ၍၊ ကာသိုလစ်တို့အား နှလုံးမထူနိုင်ရန်နှင့် တစ်ပါတီ အာဏာရှင် ဖက်ဆစ် တိုင်းပြည်၏ ဘုရားဝတ်ပြုမှုမှာ တိုင်းပြည်သည် ဘုရားသခင် နှင့် အခြေခံ လူအခွင့်အရေး လူ့ဂုဏ်တို့၏ အထက်၌ ရှိနေသည်” ဟု ဖြစ်၏။ သို့ကြေငြာချက်တွင် “နာမ်ပိုင်း ဆိုင်ရာ အားဖြင့် (ခရစ်ယာန်များ) အားလုံးသည် ဆီမိုက်များ

ဖြစ်ကြ၏။” နာဇီအား ခရစ်ယာန် ကမ္ဘာကြီး၏ ဂိုဏ်းချုပ်ကြီး အဖြစ် ဘွဲ့ပေးထားပေး၏။ (ယေရှုအား သတ်ခဲ့သော ဂျူးတို့၏ ဘုန်းကြီးဘွဲ့ ရပ်ဘိုင် ချုပ်ကြီး အဖြစ် ဘွဲ့ပေးထားခြင်း ပင်)။

ကာသိုလစ် ပရောဟိတ်များမှာ ထိန်းသိမ်းရေး စခန်းများ၌ ဂျူးများနှင့် အတူ ကွပ်မျက်ခံရ၏။ ဥပမာ အားဖြင့် ကာသိုလစ် ပရောဟိတ် ၂၆၀၀ အား ဒါက်ချာ Dachau တွင် ထောင်ဒဏ်ပေးခံရပြီး ထိုအနက် ၂၀၀၀ မှာ ကွပ်မျက်ခံရ၏။ ထို့ပြင် ပိုလန်လူမျိုး ပရောဟိတ် ၂၇၀၀ မှာ ကွပ်မျက်ခံရ၏။ (၎င်းသည် ပိုလန် လူမျိုး ခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီး အားလုံး၏ လေးပုံတစ်ပုံ ဖြစ်သည်။) ပိုလန် လူမျိုး ခရစ်ယာန် သီလရှင် ၅၃၅၀ မှာ နေရာ ပြောင်းခြင်း၊ ထောင်ချခြင်း၊ ကွပ်မျက်ခြင်းများကို ခံရ၏။ ဟိုလိုကွတ်စ် ကာလအတွင်းတွင် များစွာသော ကာသိုလစ် လူဝတ်ကြောင်များ၊ ဘုန်းကြီးများ၊ ပုပ်ရဟန်း ပိုင်းယာ့စ် (၁၂) အပါအဝင် များစွာသော ခရစ်ယာန် များက ဂျူးများ စွာကို ခိုလှုံခွင့်ပေး ကယ်တင်ခဲ့ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ရောမမှ ဂျူး ဂိုဏ်းချုပ် ဘုန်းတော်ကြီးသည် ဂျူးများကို ကယ်ခဲ့သော ကျေးဇူးကြောင့် ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ကာသိုလစ် ခရစ်ယာန် ထံသို့ ဘာသာပြောင်းလဲခဲ့၏။ သူသည် ဘာသာပြောင်း၍ (ပုပ်ရဟန်းမင်း၏ ပထမ အမည်ဖြစ်သော) ယူဂျင်နီယို ဟူသော အမည်ကို ခံယူခဲ့ ပေ၏။ အီတလီဆိုင်ရာ အစွဲရေးလီ ကောင်စစ်ဝန်တစ်ဦးက “စစ်ကြိုအတွင်းတွင် ဂျူးတို့၏ အသက်ကို ကယ်တင် ခဲ့သည်မှာ ခရစ်ယာန် အသင်းများအားလုံး၊ ဘာသာရေး အသင်းအဖွဲ့များအားလုံး၊ အဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံများ စုပေါင်းထား ခြင်းထက် ကာသိုလစ် အသင်းတော်၏ ကယ်တင်ခဲ့မှုက ပိုမို များပြားသည်” ဟု ဝန်ခံ ထွက်ဆိုခဲ့ ပေသည်။

နာဇီများနှင့် ပရိုတက်စ်တင် အထူးသဖြင့် ဂျာမဏီမှ လူသား အသင်းတော်၏ ဆက်ဆံရေးမှာ ရှုပ်ထွေးလျက် ရှိပေသည်။ သို့သော် ဂျာမဏီမှ ပရိုတက်စ်တင် အများစုမှာ ဂျူးဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုအတွက် နာဇီဝါဒကို အကြီးအကျယ် အားပေးထောက်ခံခဲ့ပေသည်။ သို့သော် (လူသား၏ ပါစ်တာ) ဒိုင်ယက်စ်ထရက်ချ် ဘွန်ဟိုဖ်ဖာ ကဲ့သို့ အချို့သော အသင်းတော်များက နာဇီဝါဒအား အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်သည်များလည်း ရှိ၏။ နောက်ပိုင်းတွင် ဘွန်ဟိုဖ်ဖာမှာ ဟစ်တလာအား လုပ်ကြံရန် ကြံရာပါအဖြစ် အပြစ်သင့်၍ ကွပ်မျက်ခံလိုက် ရပေသည်။

ဖက်ဆစ် အီတလီ

အီတလီနိုင်ငံ၌ ဖက်ဆစ်စနစ်ထွန်းကားစဉ် ကာလတွင် ပိုင်းယာ့စ် ၁၁ သည် ပုပ်ရဟန်းမင်း ရာထူးကို ဆက်ခံထား အဖြစ်ရှိခဲ့သည်။

စပိန်ပြည်တွင်းစစ်

အဇာနာ၏ ဘုန်းကြီးရဟန်း ဆန့်ကျင်ရေး အထိကရုန်းကာလနှင့် ထိုပဋိပက္ခဖြစ်မှီကာလကြောင့် ကာသိုလစ် များသည် ဘက်မလိုက်ခြင်း သို့မဟုတ် ဖရန်ကိုဘက်မှ ရပ်တည်ရန် လိုလိုလားလား ရှိခဲ့ပေသည်။

ဩစတီးယားမှ ဒိုင်းလ် ဖတ်စ်

၎င်းသည် ပုပ်ရဟန်းမင်း ပိုင်းယာ့စ် (၁၁)အား ကွာဒရာဂစ်ဆီမို အန်နို **Quadragesimo Anno** ကို အသိ အမှတ်ပြုစေသော စံပြု နိုင်ငံရေး သမား ဖြစ်ပေသည်။

အနောက်ဘက်ဆီသို့ စွန့်ခွာ ပြောင်းရွှေ့လာသူများ

ခေတ်သစ် အော်သိုဒေါ့ ရာဇဝင်တွင် တစ်ဟုန်ထိုး ဖွံ့ဖြိုးလာခြင်းများအနက် အကြောင်းအရာ တစ်ခုမှာ အော်သို ဒေါ့ ခရစ်ယာန်များသည် အနောက်ဘက်သို့ ပြိုကျလာခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ရာစုများအတွင်း ဂရိနှင့် အရှေ့ဘက် အနီးဝန်းကျင်မှ ပြောင်းရွှေ့လာသူများသည် ဥရောပ အနောက်ပိုင်း၊ တောင်နှင့်မြောက် အမေရိကနှင့် ဩစတေးလျတို့တွင်

စွန့်ခွာလာသော အော်သိုဒေါ့ ထုတည်အဖြစ် ဖြစ်တည်လာခဲ့ပေသည်။ တဖန် ဘော်ဂျီဗစ် တော်လှန်ရေးကြောင့်လည်း ရုရှ ထောင်ပေါင်းများစွာမှာ အနောက်ဘက်ဆီသို့ ထွက်ပြေး လာခဲ့ရပေသည်။ ထိုအကျိုးဆက်ကြောင့် အော်သိုဒေါ့ ရိုးရာ အချေချနေသူများသည် အကြီးအကျယ် ဝိသေသကြီး ခဲ့ပေသည်။ သန်းပေါင်းများစွာသော အော်သိုဒေါ့များသည် အနောက်နိုင်ငံများရှိ သူတို့၏ မွေးစားမိခင် နိုင်ငံများတွင် တရားဝင် အချေချ နေထိုင်ခွင့် ရကတည်းက ပထဝီအရ အရှေ့ဘက်ကို မပိုင်ဆိုင်တော့ပေ။ သို့သော်လည်း သူတို့သည် အရှေ့တိုင်း အော်သိုဒေါ့ ရိုးရာ ယုံကြည်မှုအတိုင်း ဆက်လက် စွဲကိုင်ထားပေသည်။ ဂရိအာရပ်၊ ရုရှ၊ ဆာဗီးယား၊ ယူကရိန်း၊ ရိုမေးနီးယား၊ ဘူးဂေးရီးယား စသည်ဖြင့် အော်သိုဒေါ့ အားလုံးနီးပါးကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ကိုယ်စားပြု၍ တွေ့ရပေသည်။